

Teknikarbetsgivarnas krav i avtalsförhandlingarna

Ställda till

IF Metall

Unionen

Sveriges Ingenjörer

Avtalsrörelsen 2010

Industrin har en helt avgörande betydelse för Sverige. Att vårt exportberoende är mycket stort visas av att exporten under ett normalår utgör mer än 50% av Sveriges BNP.

Fundamentalt för avtalsrörelsen 2010 är att den genomförs i en extremt djup lågkonjunktur. Under det närmast fria fallet i den internationella efterfrågan från slutet av 2008 och till och med de första tre kvartalen 2009, har bolagen tvingats att anpassa kapacitet och kostnader. Det återstår många åtgärder i det hänseendet. När efterfrågan stabiliseras och därefter ökar finns en betydande global överkapacitet i produktionen vilken i kombination med en skärpt konkurrens kommer att leda till ytterligare strukturförändringar och prispress. Återhämtningen tar lång tid och blir ansträngande.

Det är viktigt att förstå att krisen i princip inte är strukturell. Teknikföretagens medlemmar har under lång tid verkat under mycket starkt omvandlingstryck och är väl positionerade. Men krisen har ändå drabbat företagen med våldsam kraft. Att parterna nu åstadkommer avtal som bidrar till att svenska verksamheter kan bevaras och förstärka sin konkurrenskraft är därmed viktigare än någonsin.

Ett ingångsvärde i förhandlingarna är att kapacitetsutnyttjandet bland Teknikföretagens medlemsföretag är i genomsnitt 30 procent lägre än för drygt ett år sedan. Inom detta genomsnitt är spännvidden mellan de företag som drabbats allra hårdast av lågkonjunkturen och de som klarat sig bättre, större än någonsin. Det innebär att de centrala avtalen inte kan vara tvingande och rigida utan måste ge de lokala parterna möjlighet att anpassa villkoren till förhållandet i det enskilda företaget. Med de alltmer ökande skillnaderna företag och företag emellan måste de centrala avtalen i alla delar fungera som dispositiva grundregler.

Som en följd av krisen och det låga kapacitetsutnyttjandet har anställda hos Teknikföretagens medlemmar under perioden september 2008 till november 2009 minskat med drygt 50 000 personer, vilket motsvarar 16 – 17 % av personalstyrkan. Parterna på central och lokal nivå har dock skapat möjligheter genom vilka

ytterligare uppsägningar kunnat undvikas. I mars 2009 träffades en överenskommelse mellan Teknikarbetsgivarna och IF Metall för att överbrygga den ekonomiska krisen, den så kallade krisöverenskommelsen, varefter de lokala parterna var helt oförhindrade att träffa lokala överenskommelser om sänkningar av utgående lön och andra ersättningar. Arbete skulle inte utföras under den del av ordinarie arbetstid som motsvarade sänkningen av den utgående lönen och andra ersättningar. En tid därefter klargjorde Sveriges Ingenjörer och Unionen att deras kollektivavtal medgav samma typ av överenskommelse mellan de lokala parterna. Uppskattningsvis har 15 000 personer genom dessa överenskommelser bibehållit sina anställningar och alltså inte blivit uppsagda på grund av arbetsbrist.

Mot den här bakgrunden måste kollektivavtalsparterna vara medvetna om att de lokala parterna kan hantera de ökande kraven på anpassningsförmåga för företag och anställda. Krisöverenskommelsen och de lokala avtalen har också visat att lokal dispositivitet fungerar väl och att påstådda faror med en sådan ordning är överdrivna.

De yttre förutsättningar som nu råder ställer mycket höga krav på att lönebildningen i Sverige är i verklig mening väl fungerande. Avgörande är att i handling upprätthålla de principer som regering och riksdag slagit fast i prop. 1999/2000:32. Den internationellt konkurrensutsatta sektorn måste ha en lönenormerande roll eftersom det enbart är den sektorn som via sina avtal ger en möjlighet för andra sektorer att bedöma vilken löneökningstakt som är möjlig att uppnå. Med lönenormering kan inte avses relativlönenivåer för olika grupper utan endast löneökningstakten. Försök att genom centrala avtal åstadkomma förändringar av grupperns relativa löneläge är inte förenliga med en väl fungerande lönebildning i en marknadsekonomi.

Den i år presenterade så kallade insamlingsmodellen, som utarbetats inom ramen för LO-samordningen, utgör ett grundskott mot principen om exportsektorns lönenormerande roll. Det är naturligtvis omöjligt att genomföra förhandlingar i enlighet med Industriavtalets intentioner, när Facken inom Industrin förhandlar med av LO låsta mandat som är inriktade på att tillgodose inhemskt skyddade sektorer. Om man inte i handling är beredd att genomföra förhandlingarna med utgångspunkt från verkligheten inom industrin saknar det värde att påstå att man bekänner sig till Industriavtalets grunder.

Med den inriktning som lagts fast i den plattform Facken inom Industrin antagit utgående från den s.k. LO-plattformen, konstaterar Teknikarbetsgivarna att det saknas förutsättningar för konstruktiva industriförhandlingar vad avser normerande långa avtal på ansvarsfulla kostnadsnivåer. Långa normerande avtal med alldeles felaktiga kostnadsnivåer är oacceptabelt. Med detta konstaterande blir slutsatsen att förhandlingsarbetet ska inriktas på att Teknikavtalen prolangeras genom korta avtal.

Kraven

1 Avtalsperiod

Teknikavtalen ska prolongeras från och med den 1 april 2010 och tolv månader framåt i tiden. Teknikarbetsgivarna håller dock öppet för att prolongationen kan vara några månader kortare eller längre än tolv månader.

2 Dispositivitet

Det fordras en fortsatt decentralisering av förhandlingssystemet. Parterna på arbetsplatserna måste ges utrymme att komma överens om villkor som är anpassade till verksamhetens situation. Det har visat sig avgörande för den fortsatta verksamheten.

Nu gällande kollektivavtal innehåller betydande lokal och individuell dispositivitet. Det är emellertid inte alltid enkelt för de lokala parterna att konstruera ett lokalt utformat system som ofta måste beröra en rad olika bestämmelser i de centrala avtalen. För att undvika misstag fordras en mycket ingående kunskap om avtalen och hur de olika bestämmelserna förhåller sig till varandra. För att något utöka och underlätta tillämpningen av den lokala dispositiviteten vill Teknikarbetsgivarna införa en generell lokal dispositivitet.

Kravet på generell dispositivitet innebär att Teknikarbetsgivarna framdeles, beroende på omständigheterna, kan begränsa och/eller specificera kravet.

3 Löner

Industriavtalets fundament är att parterna ska främja industriell utveckling, lönsamhet och konkurrenskraft i Sverige.

Denna princip tillsammans med den ekonomiska krisen och den utomordentligt svaga efterfrågan, medför enligt Teknikarbetsgivarna att utrymme för lönehöjningar i ett centralt avtal är obefintligt. Löneökningar under avtalsperioden måste bestämmas i lokala förhandlingar.

4 Allmänna anställningsvillkor

I ett kort avtal finns inte utrymme för behandling av krav vad gäller allmänna villkor. Det gäller ömsesidigt för arbetsgivarsidan och arbetstagsidan.

Stockholm 2009-12-17

Anders Narvinger
VD

Anders Weihe
Förhandlingschef